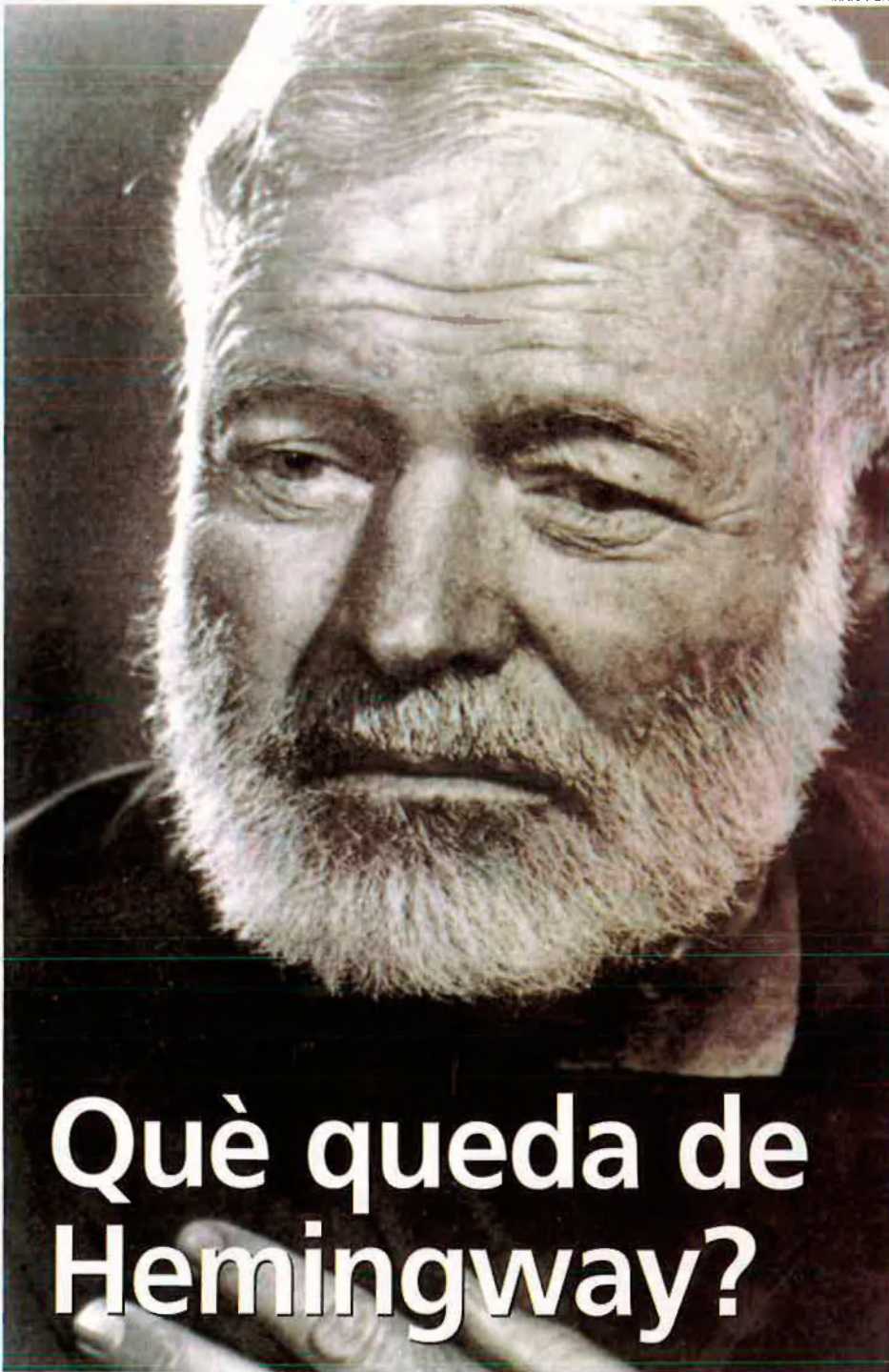

ARXIU / EFE

Què queda de Hemingway?

Estimar Hemingway pot ser estimar unes formes de vida que romanen de fa temps als cementiris de mamuts? O tal vegada l'escriptor va reflectir l'esperit d'una època? Xulio R. Trigo intenta respondre aquestes i altres preguntes que es fan els lectors d'aquest home excessiu.

La memòria és un dels components més valuosos de la literatura. Una literatura sense memòria està sense dubte condemnada a l'oblit. La memòria és una part tan essencial d'allò que som que abandonar les possibilitats de capbussar-nos-hi esdevé tràgic.

És evident que l'oportunitat dels centenaris pot semblar un tòpic, que haver passat cent anys de la mort o naixement d'algú no augmenta la seva qualitat. Però s'ha convertit en una excusa per recordar que abans de l'últim descobriment editorial hi va haver autors que mereixen la nostra atenció.

Tota una època. Si parlem de segles, el que ara s'acaba ha desenvolupat una tal varietat de registres literaris, de moviments, d'autors fonamentals, de revolucions i de tornades enrere, que seria atrevit parlar d'un escriptor com a representant de tota una època. Tot i això, el primer que se'm va acudir sobre Hemingway va ser que pertanyia a un moment històric que va tenir el seu punt culminant durant els anys 20. La guerra mundial, la universalització del periodisme, l'esclat de la literatura com a viatge exterior, la solidaritat dels pensaments socialistes, van fer possible un escriptor com Hemingway, un home excessiu, torrencial, anorreador, que, alhora, era dèbil, subtil, tendre. Un home sublim capaç de la més gran baixesa —sempre segons l'esperit de l'època—, una personalitat massa avançada en un món de grans perspectives i pensaments petits, però també un esperit individualista i una mica sonat. És a dir, els ingredients més adequats per esdevenir un dels escriptors més admirats, i més odiats, del seu temps.

Hemingway trencava motlles i, massa sovint, no sabia com portar a termini la provocació que contenien les seves idees. En el seu cas, la dialèctica entre el vell i el nou va ser sinònim de destrucció, de conflicte irresoluble, i poques vegades va veure el nord que hagués desitjat després de tants esforços.

Hemingway, les novel·les. La seva obra narrativa ha estat tan

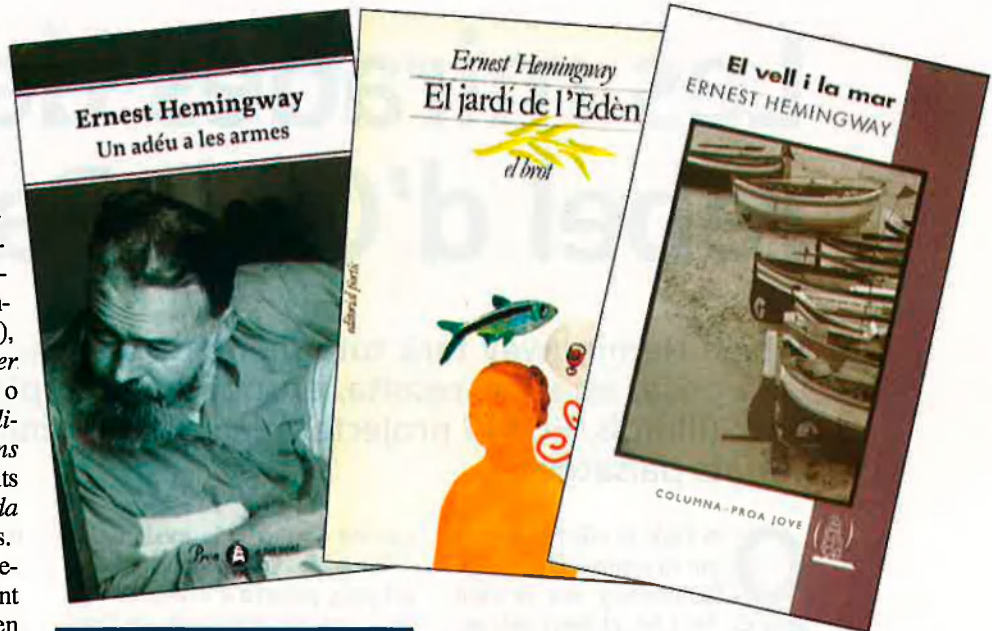
elogiada al llarg del segle XX que introduir matisos pot semblar una heretgia, però semblen necessaris. Hemingway va escriure novel·les fonamentals, tant per definir les actituds de les guerres pre-modernes, per exemple entre Itàlia i l'Imperi Austro-hongarès, guerres que sempre reduïa a una mena de tragèdia sentimental, *Adéu a les armes* (1929), la guerra civil espanyola en *Per qui toquen les campanes* (1940), o l'exotisme, en *Les neus del Kilimanjaro* (1953) o *Els verds turons d'Àfrica* (1935); o els seus tractats taurins, com *Mort en la tarda* (1932), *Festa* (1926), entre altres.

Moltes van tenir versions cinematogràfiques lamentables, sovint vehicle per al lluïment d'actors en decadència i directors poc coratjosos. Només la versió de *To have and have not* (1937) feta per Howard Hawks va aconseguir donar una aparença seriosa a la seva literatura. Però més enllà de les versions per al cinema, amb problemes que no podem encolomar a Hemingway, el fet és que les seves novel·les no han envellit bé.

L'esperit d'home d'acció, una mica impostat sempre, d'home dur i amant de les festes, hi va deixar un pòsit no gens difícil d'associar amb la precipitació. Si d'un escriptor que ell admirava, Pio Baroja, els seus seguidors han dit que era una mica "garbancero", nosaltres podríem pensar si no escriuria amb un got de vi negre, de pèssima collita casolana, al costat.

Això no nega que Hemingway sempre desitgés de projectar en la seva literatura l'esperit del seu temps, però tampoc certifica que s'esforcés gaire a penetrar-hi. Podria haver llegit Joyce en lloc d'anar a tantes corregudes de bous, podria haver entès que el món anava més enllà de la ximpleria regnant, sobretot perquè també hi havia John Dos Passos o Steinbeck o Scott Fitzgerald. Però tampoc no volem ser jutges, només expressar una opinió contradictòria, una estima profunda que, amb el temps i el coneixement, s'ha anat convertint en sorpresa i en enuig.

Si parlem de l'escriptor que no va ser hem de concentrar-nos en

**Hemingway
trencava motlles i,
sovint, no sabia
com portar
a termini la
provocació que
contenien les
seves idees.**

aquell de novel·les llegidores, "romàntiques" i poc transgressores, que, per molt que el tornem a llegir, cada dia ens interessa menys. Però pensem, ja que en tot moment volem ser justos, que un cas a banda són els seus contes, on la precisió i la senzillesa que buscava amb la seva literatura tenen un bon cau i, a més a més, la brevetat impedeix digressions on pugui aparèixer la seva confusió pel que fa a les relacions humanes.

Un Hemingway possible. Què queda d'Ernest Hemingway que ens pugui interessar? A més dels contes, cal recordar *París era una festa* (1964), un fascinant retrat del París dels anys vint que va viure a la seva joventut, un encisador llibre de viatges, però també un text desmaniyotat, podria ser que salvat del fracàs estilístic per

la seva condició de llibre d'impressions.

I tenim un llibre com *El vell i la mar* (1952) que conté el millor i el pitjor de la seva manera de veure el món a través d'unes pàgines de gran economia narrativa, elogiables per la seva efectivitat, rebutjables per un cert maniqueisme, per unes concepcions vitals d'abans de l'era del bronze. Així mateix, hi ha al llibre una manera d'entendre l'ésser entre el sublim i el mundà, una mundanitat que, sospitosament, es va veure compresa per un moment històric tan poc engrescador com l'Espanya de postguerra.

Només acabar aquesta sincera opinió sobre un escriptor difícil d'analitzar des del final del segle XX, se'ns acut anar a veure quin era el parer del professor Josep M. Valverde. Una mica sorpresos, llegim: "...segons passa el temps, les seves limitacions en l'humà, per darrere de les bravates i violències, semblen anar disminuint la importància de la seva obra." I també: "El got és el primer signe de puntuació de Hemingway."

Només ens queda agrair una vegada més la valentia del mestre Valverde i recomanar al lector que no s'hi cregui res. La literatura, més potser que qualsevol altra cosa en aquest món, és una qüestió d'opinions.

Xulio Ricardo Trigo

Hemingway era excessiu alhora que dèbil i tendre. Tenia els ingredients adequats per esdevenir un dels escriptors més admirats, i odiats, del seu temps.